

РОЗРОБКА НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ «ХОРЕОГРАФІЯ В СЕРЦІ» ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ХОРЕОГРАФІЇ

DEVELOPMENT OF THE EDUCATIONAL PROGRAM “HOREOGRAPHY IN HEART” WITH THE USE OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN THE PROCESS OF PREPARATION OF FUTURE CHOREOGRAPHY TEACHERS

У статті розглядається використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі підготовки майбутніх викладачів хореографії, які є реалією сучасної освіти в Україні. Обґрунтовано необхідність посилення аудиторної форми проведення занять із хореографії для студентів закладів вищої освіти, позааудиторних форм, зокрема, заснованих на самостійному виконанні хореографічних вправ. Обґрунтовано організацію експериментальної роботи з упровадження навчальної програми домашніх завдань «Хореографія в серці» за розділом «Народна хореографія», для студентів 1–2-х курсів, заснованої на методиці навчання з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Узагальнено результати експериментальної перевірки ефективності навчальної програми «Хореографія в серці». Застосування інформаційних технологій навчання дозволяє реалізувати вимоги теоретичного і методичного розділів навчальних програм із хореографії. Розроблення і впровадження електронних засобів сприяють підвищенню рівня інформаційної культури студентів завдяки поданню інформації в мультимедійній формі, збільшують ефективність сприйняття навчального матеріалу, пов'язаного з руховою діяльністю. Отже, інформаційні технології навчання дозволяють студентам ефективно освоювати теоретичний і методичний розділи програми. У процесі дослідження встановлено, що використання інтернет-блогів для виконання домашніх завдань є невід'ємною частиною повноцінного засвоєння навчального матеріалу та забезпечення успішності навчання майбутніх викладачів хореографії. Для поліпшення успішності розроблено та впроваджено в освітній процес програму домашніх завдань із постановки і композиції танцю «Хореографія в серці», засновану на використанні інформаційно-комунікаційних технологій.

Ключові слова: домашні завдання, інформаційно-комунікаційні технології, методика, програма, студенти, хореографія.

The article considers the use of modern information and communication technologies in the educational process of future choreography teachers' training, which is the realization of modern education in Ukraine. Substantiated the need to strengthen the classroom form of choreography classes for students of higher educational institutions, extracurricular forms, in particular, based on independent performance of choreographic exercises. The justified organization of experimental work on the implementation of the homework curriculum "Choreography in the heart" under the section "Folk choreography" for students of 1–2 courses based on the method of teaching using information and communication technologies. The results of experimental verification of the effectiveness of the choreography in the heart curriculum are summarized. The use of information technology training allows you to implement the requirements of the theoretical and methodological sections of curriculum for choreography. The development and introduction of electronic means help to increase the level of information culture of students by presenting information through multimedia forms, which increase the efficiency of perception of educational material related to motor activity. Thus, information technology training allows students to effectively master the theoretical and methodological sections of the program. So, in the course of the research, it was established that the use of Internet blogs for homework is an integral part of the full-fledged mastering of educational material and the success of training future teachers of choreography. To improve performance, a homework program for the performance and composition of the dance "Choreography in the Heart", based on the use of information and communication technologies, was developed and introduced into the educational process.

Key words: homework, information and communication technologies, methodology, program, students, choreography.

УДК 37.037

DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085-2019-14-1-9>

Добролюбова Н.В.,

старший викладач
кафедри народної хореографії
Комунального закладу
«Харківський вищий коледж мистецтв»

Постановка проблеми в загальному вигляді.

Сьогодні питання якості підготовки висококваліфікованих фахівців із хореографії та підвищення рівня їхніх умінь і навичок у професійній діяльності надзвичайно актуальне. Тому перед системою вищої освіти постало найважливіше завдання – формування інформаційної культури майбутнього викладача хореографії у процесі професійного розвитку в умовах інформаційно-освітнього простору. Важливість формування інформаційної культури в майбутнього викладача хореографії полягає в тому, що вона необхідна для майбутньої професійної діяльності, а також для успішного

входження у професію в закладі освіти. Виходячи із цього, її формування підвищує конкурентоспроможність майбутнього викладача хореографії на європейському і світовому ринках праці.

Незважаючи на значущість даного питання, виявлено низку чинників, які ускладнюють організацію навчальних занять, готовності майбутніх викладачів хореографії до застосування цих технологій у професійній діяльності, серед них такі: недостатня мотивація студентів до їх виконання, складність перевірки постановок і комбінацій. Крім того, проблемним і актуальним залишається питання щодо виконання домашнього завдання з

хореографії, розроблення технологій, які б найефективніше сприяли залученню студентів до регульованої хореографічної діяльності.

Інформаційно-комунікативні технології в освіті сьогодні посідають одне із провідних місць, проте проблематика використання їх у студентів потребує детального вивчення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Процес модернізації професійної підготовки фахівців із хореографії вписується в загальну стратегію освітньої політики України, одним з основних завдань якої є досягнення сучасної якості освіти в умовах інформаційно-освітнього простору, його відповідність актуальним і перспективним потребам професійного розвитку особистості, суспільства і держави відповідно до європейських і світових стандартів вищої освіти.

Зараз є необхідність у спеціальному вивченні проблеми професійної підготовки майбутнього викладача хореографії в контексті організації готовності до застосування інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності в умовах інформатизації освіти. Мета професійної підготовки майбутнього викладача хореографії у процесі навчання визначається соціальним замовленням держави й інформаційним суспільством, полягає в підвищенні рівня його професійної готовності до застосування інформаційних технологій у професійній діяльності [1].

Протягом багатьох років фахівці різних наук досліджують проблеми розвитку інформатизації вищої освіти в Україні. Проте вивченню проблем інформатизації професійної підготовки майбутнього викладача хореографії не приділяється достатньо уваги. Активна роль застосування інформаційних технологій у вищій освіті в Україні зумовлена тим, що комп'ютерні засоби навчання забезпечують нові можливості для майбутнього викладача хореографії, а також дозволяють реалізувати сучасні педагогічні інноваційні й акмеологічні технології навчання на більш високому науково-методичному рівні.

Реформування сучасної вищої освіти відбувається в умовах широкомасштабного впровадження інформаційних технологій в усі галузі знань. Тому одним із головних завдань вищої освіти є навчання майбутніх викладачів хореографії користуватися інформаційними технологіями в освітньому процесі та у професійній діяльності.

Застосування інформаційних технологій:

– здійснюється як в освітньому процесі, де готуються фахівці з хореографії, так і у професійній діяльності, де потрібні спеціальні знання, уміння і навички: аналіз техніки танцювального руху, створення постановочних схем, адаптаційні моделі до хореографічної майстерності [2];

– сприяє не тільки його індивідуалізації та креативності, а й розвитку інтелектуальних здібностей,

надає можливість самостійно й ефективно працювати в мережі Інтернет.

Зараз спостерігається поширення використання Інтернету, інтеграції національних систем вищої освіти в міжнародному інформаційно-освітньому просторі. Для ефективно професійної діяльності майбутнього викладача хореографії, який працюватиме в інформаційному суспільстві, необхідно не тільки вдало використовувати інформаційно-комунікаційні технології в майбутній професійній діяльності, але й навчитися раціонально використовувати професійну інформацію для розвитку професійно-креативного мислення під час навчання в закладі освіти [3].

На наш погляд, саме вирішенню основних із цих проблем сприятиме обґрунтування програми навчання студентів закладів вищої освіти з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

Мета статті – розкрити можливості застосування інформаційно-комунікаційних технологій у період професійної підготовки майбутніх викладачів хореографії.

Виклад основного матеріалу. Використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі підготовки майбутніх викладачів хореографії є реалією сучасної освіти в Україні. Інформаційно-комунікаційні технології виступають умовою перенесення уваги студентів із хореографічної активності на інтелектуальну. Виходячи із цього, продуманість методики застосування інформаційних технологій не тільки не спотворює традиційне уявлення про заняття з хореографії, а й робить його сучасним. Підвищується ефективність виконання хореографічних вправ, постановочних дій і навчальних завдань, удосконалюються навички й уміння постановки композицій тощо.

Об'єктивно наявна недостатність розроблення методичного забезпечення освітнього процесу для підготовки викладачів хореографії із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій визначила мету дослідження – обґрунтувати необхідність посилення аудиторної форми проведення занять із хореографії для студентів, позааудиторних форм, зокрема заснованих на самостійному виконанні хореографічних вправ; описати організацію експериментальної роботи з упровадження навчальної програми домашніх завдань «Хореографія в серці» за розділом «Народна хореографія» для студентів 1–2-х курсів, заснованої на інформаційно-комунікаційних технологіях, узагальнити результати експериментальної перевірки.

Аналізуючи специфічні особливості викладання хореографії в розвинених європейських країнах, ми зазначили різницю в постановці мети естетичного виховання. Виходячи з мети викладання дисципліни «Композиція та постановка танцю»,

навчальна програма дисципліни в Європі насичена теоретичним – лекційним матеріалом, який читають студентам професори спеціалізованих ЗВО із психології, вікової фізіології, фахівці з різних видів танцю, а також судді, журналісти, менеджери. Матеріал лекцій закріплюється на семінарських групових заняттях. Заняття ж практичні здебільшого проходять у самостійному режимі, з використанням і застосуванням отриманих знань на лекціях і семінарах. Освітній вектор спрямовано не на розвиток основних якостей студента, а на навчання його вмінню організовувати, створювати творчу атмосферу у професійній діяльності та в особистому житті.

Усвідомлення мети і завдань, що стоять перед сучасним випускником у галузі хореографії, привело нас до необхідності кардинальних змін структурно-логічної схеми викладання дисципліни «Композиція та постановка танцю» у бік збільшення обсягу лекційних годин і пропорційного введення семінарських занять. Сучасна інтелігентна, освічена людина зобов'язана не лише бути організатором творчого клімату у своєму професійному середовищі (виконуючи соціально орієнтовану функцію керівника), але й активно слідувати доцільності розвитку своєї особистості (виконуючи особистісно орієнтовану функцію).

Критеріями оцінювання з дисципліни «Композиція та постановка танцю» майбутніх фахівців із хореографії повинні стати: рівень творчих здібностей, гармонійний розвиток і, головним чином, хореографічні знання, уміння та навички.

Керуючись вищезазначеною концепцією викладання дисципліни «Композиція та постановка танцю», усвідомлюючи, що дієвість будь-якого управлінського процесу, як відомо, залежить не лише від використовуваних засобів, але й багато в чому від методичних особливостей їх застосування, ми розробили методичне забезпечення практичних занять, а саме інноваційне активне навчання.

Істотну допомогу майбутнім викладачам хореографії можуть надати методи активного навчання, які порівняно із традиційними мають низку переваг:

1) навчання відбувається в умовах, максимально наближених до реальної практичної діяльності студентів;

2) методи активного навчання засновані на колективному виробленні рішень;

3) методи активного навчання дозволяють спеціальними засобами створити так звану керовану емоційну напругу студентів, тобто ігри відбуваються в атмосфері емоційного підйому.

Отже, використання активних методів навчання передбачає підвищення інтенсивності процесу навчання. Такі методи не лише є чинником психологічної розрядки, але й можуть бути використані як засіб для вирішення практичних завдань

навчання. У процесі занять із хореографії доцільно використовувати методи активного навчання: метод аналізу конкретних ситуацій; імітаційні ігри.

Метод аналізу конкретних ситуацій. У разі використання методу аналізу конкретних ситуацій студентам пропонується ситуація, пов'язана з якимось моментом функціонування конкретної системи, ставиться завдання ухвалити управлінське рішення у вказаній ситуації. Для активізації занять можуть створюватися декілька груп, що змагаються, кожна з яких виробляє власний варіант рішення. Характерні ознаки методу аналізу конкретних ситуацій:

1) наявність моделі керованої системи;

2) відсутність індивідуальних ролей керівників, наявність лише однієї колективної ролі;

3) багатоваріантність рішень;

4) єдина мета під час вироблення рішення (усій групі пропонується одна ситуація, щодо якої і належить ухвалити рішення);

5) наявність системи групової оцінки діяльності студентів.

Використання в освітньому процесі методу аналізу конкретних ситуацій дозволяє формувати у студентів уміння і навички вирішення професійних завдань.

Імітаційні ігри. Одним із найбільш значущих інноваційних методів активного навчання є імітаційні ігри, де поєднуються характерні ознаки методу аналізу конкретних ситуацій. Це робить їх найбільш ефективним методом активного навчання, але і найбільш трудомістким щодо розроблення. Для її розігрування потрібні ролі. Отже, перше, що виділяє імітаційну гру з інших методів активного навчання, це те, що її основою може бути лише цілісна модель системи, а не окремі її елементи. Друга принципова відмінність полягає в тому, що в імітаційній грі динамічність модельованої системи виявляється в наявності «ланцюжка рішень». Рішення, що ухвалюється учасниками гри на основі початкової інформації, впливає на модель об'єкта управління, змінюючи його початковий стан. Відомості про ці зміни через систему оцінювання діяльності учасників поступають в ігровий комплекс.

Однією з найважливіших ознак, що характеризують імітаційну гру, є колективне вироблення рішення. Колективність рішень в імітаційних іграх відбивається в передбаченій структурі гри. Захист власних рішень, критика рішень інших учасників, обов'язкове обговорення висловлених критичних зауважень дозволяють підійти до раціонального (оптимального) рішення і сформулювати підходи ігрової групи на подальших етапах вироблення й обговорення рішень.

Також аналіз літературних джерел показав, що сьогодні недостатньо уваги приділяється використанню новітніх форм для розвитку й

удосконалення вмінь і творчих якостей студентів. Саме тому вважаємо за потрібне розробити й впровадити в освітній процес навчальну програму домашніх завдань із хореографії для студентів 1–2-х курсів. Програма домашніх завдань може бути використана як допоміжний засіб, що буде сприяти кращому вивченню матеріалу заняття, а також формуванню інтересу до навчання, підвищенню пізнавальної активності студентів, цілісному сприйманню інформації як системи з формування розумових якостей, рухових умінь та навичок, успішності студентів, їхньому гармонійному розвитку загалом.

Для проведення експериментальної роботи нами виділено основні етапи: констатувальний, пошуковий і формувальний.

На першому констатувальному етапі вивчалися особливості виконання домашніх завдань із хореографії із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій; розглядалися особливості проведення занять із хореографічної постановки танцю; аналізувалася нормативна база щодо критеріїв оцінювання рівня творчих здібностей студентів; вивчалися особливості музично-ритмічних занять зі студентами, досліджувалися особливості застосування інформаційно-комунікаційних технологій у процесі професійної діяльності та специфіка використання їх у системі домашніх завдань. На цьому ж етапі проводилися опитування студентів 1–2-х курсів та викладачів хореографічного мистецтва щодо значення домашніх завдань; вивчалася науково-методична література з теорії та методики мистецтва. Констатовано недостатність досвіду використання інформаційно-комунікаційних технологій у домашніх завданнях; стандартизованість засобів хореографічного мистецтва у процесі виконання домашніх завдань студентами.

На другому пошуковому етапі на основі висновків і узагальнень, зроблених після теоретичного аналізу проблеми, сформульовано гіпотезу дослідження, яка лежить в основі експериментальної програми. Формулюючи гіпотезу дослідження, ми виходили із припущення, що за наявності теоретично обґрунтованої навчальної програми домашніх завдань із хореографії для студентів 1–2-х курсів, заснованої на використанні інформаційно-комунікаційних технологій, спостерігатиметься покращення їхнього рівня професійної підготовленості, музично-ритмічної грамотності, отже, підвищення успішності.

Зважаючи на проблеми дослідження, на цьому етапі розв'язувалися такі завдання:

– теоретично обґрунтувати навчальну програму домашніх завдань «Хореографія в серці» за розділом «Народна хореографія», для студентів 1–2-х курсів, на основі інформаційно-комунікаційних технологій;

– розробити критерії оцінювання виконання студентами домашніх завдань.

На третьому формувальному етапі відбувалося впровадження в освітній процес ЗВО навчальної програми домашніх завдань із використанням інформаційно-комунікаційних технологій у період вивчення розділу «Народна хореографія»; розроблений спеціальний інтернет-блог, у якому студентам запропоновано використання навчальної програми домашніх завдань «Хореографія в серці»; здійснювалася перевірка ефективності розробленої програми та статистична оцінка отриманих результатів.

У формувальному експерименті взяли участь 125 студентів 1–2-х курсів Комунального закладу «Харківський вищий коледж мистецтв» та Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, серед них: 63 студенти експериментальної та 62 контрольної груп. Розроблено програму домашніх завдань із хореографії «Хореографія в серці», засновану на використанні інформаційно-комунікаційних технологій.

Програма містить чотири комплекси вправ із хореографії, які студенти повинні виконувати впродовж другого семестру як на заняттях із постановки та композиції танцю, так і вдома. Програма включає відеоматеріали і полягає у виконанні хореографічних комплексів вправ на 32 рахунки під музику, тривалістю до 10 хвилин. Програма розрахована на впровадження у другому семестрі навчального року (розділ «Народна хореографія») із 17 по 34 заняття (18 занять). Для здійснення оцінювання студентів розроблено критерії, які передбачають чотири рівні складності: високий, достатній, середній, низький.

Для виявлення ефективності програми систематично проводилася перевірка засвоєння комплексів хореографії. Після серії занять, на яких закріплювалася техніка виконання комплексів, проводилося контрольне оцінювання за розробленими нами критеріями.

Експеримент організовувався за правилом єдиної різниці, що передбачало однакові умови проведення занять на кожному курсі. З тією різницею, що контрольна група не отримувала завдань додому, а виконувала ідентичні з експериментальною групою комплекси на заняттях. Експериментальна група виконувала хореографічні комплекси на заняттях і вдома. Для отримання початкових даних про виконання студентами домашніх завдань ми провели анкетування, у якому взяли участь експериментальна і контрольна групи.

Для виявлення потреби студентів у руховій активності та бажання займатися постановкою танцю ми провели анкетування, за результатами якого виявили, що в середньому 87% студентів позитивно ставляться до занять, мають бажання

займатися хореографічними вправами, розуміють значущість домашніх завдань із хореографії. Проте 100% студентів обох груп зазначили, що домашні завдання з хореографії вони не виконують, оскільки їх не перевіряє викладач. Опитування викладачів із хореографії виявило, що їм складно перевіряти домашні завдання і визначати їх для студентів різних рівнів підготовленості. Викладачі також розуміють значущість домашніх завдань, проте задають їх студентам не кожного заняття.

Після впровадження програми домашніх завдань ми вдруге провели анкетування зі студентами експериментальної групи, які мали можливість використати інтернет-блог із навчальною програмою «Хореографія в серці». За результатами анкетування ми виявили, що запропоновані вправи студентам подобаються, вони значно покращили ставлення до занять і мають бажання надалі виконувати схожі комплекси. Із цього розуміємо, що успішність навчання підвищилася (рис. 1). У контрольній групі вона залишилася на попередньому рівні.

Ефективність програми домашніх завдань «Хореографія в серці» ми виявили завдяки кількісним змінам в успішності студентів. За нашою гіпотезою, успішність навчання в експериментальній групі має підвищитися.

Після впровадження навчальної програми «Хореографія в серці» в освітній процес із професійної підготовки майбутніх викладачів хореографії ми опрацювали результати кількісного оцінювання викладачами виконання 4-х хореографічних комплексів і узагальнили отримані дані. Вони виявилися такими: у контрольній групі якісний показник становив 22,5%, а в експериментальній – 35,7%, що на 13,2% більше, це підтверджує нашу гіпотезу.

Висновки. Застосування інформаційних технологій навчання дозволяє реалізувати вимоги теоретичного та методичного розділів навчальних програм із хореографії. Розроблення і впровадження електронних засобів сприяють підвищенню рівня інформаційної культури студентів завдяки представленню інформації в мультимедійній формі, що збільшує ефективність сприйняття навчального матеріалу, пов'язаного з руховою діяльністю. Отже, інформаційні технології навчання дозволяють студентам ефективно освоювати теоретичний і методичний розділи програми. У процесі дослідження встановлено, що використання інтернет-блогів для виконання домашніх завдань є невід'ємною частиною повноцінного засвоєння навчального матеріалу та забезпечення успіш-

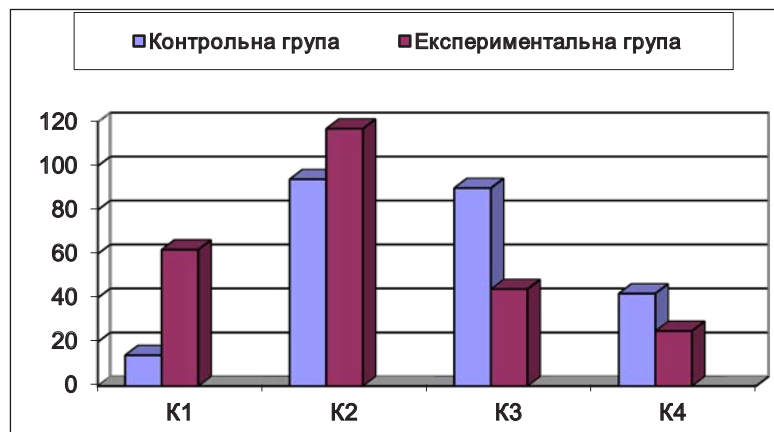

Рис. 1. Результати успішності експериментальної і контрольної груп після проведення експерименту на основі виокремлення якісного показника

ності навчання майбутніх викладачів хореографії. Заняття в домашніх умовах не лише покращують творчі здібності, а й задовольняють потребу в русі, виховують позитивне ставлення до систематичних занять. Проте, незважаючи на їхню користь, викладачі хореографії задають їх не завжди, оскільки стикаються з низкою труднощів, серед яких такі: складність перевірки виконання, недостатньо повна інформація про виконання практичних завдань. Для покращення успішності навчання розроблено й упроваджено в освітній процес програму домашніх завдань із постановки та композиції танцю «Хореографія в серці», засновану на використанні інформаційно-комунікаційних технологій. Після перевірки ефективності програми «Хореографія в серці» ми виявили позитивні результати.

У подальшому дослідженні може бути запропоновано безліч різних варіантів проведення семінарських і практичних занять. Проте в будь-якому разі всі вони мають бути орієнтовані на підвищення активності студентів, отже, проводиться з використанням активних методів навчання. Перспектива покращення якості підготовки залежить від використання науково обґрунтованої методики навчання студентів постановки та композиції танцю.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Васирина М., Майборода В. Актуальні проблеми практичної підготовки студентів вищої школи України. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2010. № 2. С. 233–237.
2. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід : методичний посібник / авт.-уклад.: О. Пометун, Л. Пироженко. Київ : А.П.Н., 2002. 136 с.
3. Борисова Ю., Власюк О. Комп'ютерні технології як педагогічні інновації у фізичному вихованні школярів. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2013. № 11. С. 8–13.